

Merthyr Tydfil Carers Strategy 2012 - 2017

CONTENTS

	Page
Foreword by Partner Agencies	2
Vision Statement	3
Strategic Aims for Carers	4
Aim 1 Information and Advice	5
Aim 2 Identifying Carers and Recognising their Contributions	6
Aim 3 Support for Carers Health and Well Being	7
Aim 4 Education, Training and Employment	8
Aim 5 Transition and Social Inclusion	9
Aim 6 Engagement and Consultation	10
Measuring Progress of the Strategy	11
Next Steps and Outcomes	12
Legislation	13
Carers Measure	14

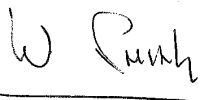
FOREWORD

Welcome to the Merthyr Tydfil Carers Strategy 2012 – 2017

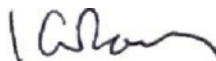
Carers play a vital and central role in the provision of care, making an enormous contribution to supporting people in the community. Carers of all ages spend a great deal of their own valuable time and energy caring for vulnerable people.

Carers are an important part of how we develop care and support in Merthyr Tydfil and we are fortunate to have a thriving Carers Strategy Network. The network provides evidence for the planning and further development of carers services and support needed. The network also provides a forum for developing the partnership between carers, voluntary and statutory organisations. In implementing this strategy, professionals and organisations are asked to consider the family as a whole when developing and providing services to support carers.

Importantly, carers and carer organisations were at the heart of the development of this strategy and the main issues for carers in Merthyr Tydfil have been identified for the Network to focus on over the next five years.

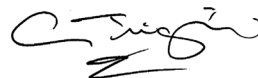
Cllr Bill Smith
Portfolio Member
Community Services/Carers Champion
Merthyr Tydfil County Borough Council

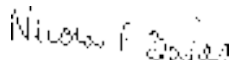
Ian Davy
Chief Officer
Voluntary Action Merthyr Tydfil
Merthyr Tydfil

As partners, we are delighted to endorse the Merthyr Tydfil Carers Strategy which aims to ensure that carers can access the help and support they need to enable them to continue in their caring rôle, whilst enjoying a meaningful life themselves.

We are committed to ensuring that carers are supported in the vital role that they carry out in caring for others. We recognise that there is still a great deal more that can be done for carers and we hope that this strategy will help to achieve better outcomes for all.

Giovanni Isingrini
Director
Community Services
Merthyr Tydfil County Borough Council

Nicola Davies
Assistant Director
Partnerships
Cwm Taf Health Board

VISION STATEMENT

The Vision for Carers in Merthyr Tydfil is:

'by 2017, we will ensure that carers will be universally recognised and valued as being fundamental to strong families and stable communities.

Wherever possible, support will be tailored to meet individual's needs, enabling carers to maintain a balance between their caring responsibilities and a meaningful life outside caring'

To achieve the vision set out in the strategy the delivery of the services will be based on a multi agency and partnership approach.

A cross section of agencies will need to commit to the delivery of the strategy including those outside of the health and social care remit such as the third sector and employment organisations.

Each has a role to play in enabling carers and the cared for to live as independently as they possibly can, maintaining a good quality of life.

The strategy is a live document under regular review with evaluation of the identified outcomes.

It will consider the evolving needs of the population of Merthyr Tydfil and the priorities of statutory and partner agencies.

Carers will be encouraged to become more involved in monitoring progress and inform service delivery including the development and implementation of the new Carers Measure.

It is recognised that some of the needs of adults and young people are the same and some will be different.

Therefore, in order to ensure that both target groups are adequately addressed, this strategy clearly identifies the age focus for each objective.

STRATEGIC AIMS FOR CARERS

The aims of the strategy are detailed below.

AIM 1

To provide relevant information and advice

Improve communication and identify effective processes for accessing information.

AIM 2

To identify carers and recognise their contributions

The Carers Network aims to identify carers and recognise their needs and their contributions.

AIM 3

To provide support for carers and ensure their health and well being

To ensure available support is targeted to carers to ensure they are mentally and physically well throughout their caring rôle.

AIM 4

To encourage take up of education, training and employment opportunities.

Appropriate training will be made available for the immediate caring skills required and additional training offered to encourage greater participation in lifelong learning, inclusion and employment.

AIM 5

To improve transition arrangements and social inclusion

Transition arrangements will be made clear to ensure that there is a greater understanding for transition arrangements between service users, their families and services.

AIM 6

To improve engagement and consultation with carers.

The Carers Network will develop opportunities that promote user and carer involvement and engagement in the commissioning and evaluating the delivery of services.

AIM 1

Information and Advice

Long Term Goal:

Ensure carers are provided with information they need which is clear, up-to-date and readily available in a variety of formats and that carers from all sections of the community are able to gain access to appropriate services, information and support.

Some key findings from research and consultation with Carers

- Need to improve Information & advice to Carers
- Current information / directory of services is out of date
- Carers perceived the current direct payment process to be time consuming and difficult to understand.
- Information on transition from Children to Adulthood was inconsistent
- The Carers Measure places new duties on Local Health Boards and Local Authorities to produce Carers information strategies and a strategy for engaging with carers.
- Carers access to good information enables better informed choices, and reduction in preventable breakdowns of support arrangements.

The following objectives aim to ensure that resources are allocated in the most appropriate way to meet the diverse needs of carers (including Young Carers) in Merthyr Tydfil:

1. Review the accessibility of information and services for Carers considering the differing needs of those with learning disabilities and physical impairments.

2. Identify one critical area annually where policies and strategies from Health and Social Care need to be improved to take consideration of Carers needs.
3. Increase the number of GP surgeries annually that have Carers Champions and identify key organisations that would benefit from developing a carers champion role.
4. Ensure consistent and comprehensive information is available to Carers through all contracted provisions.
5. To develop a joint protocol that supports seamless transition from childhood to adulthood by March 14.
6. Develop promotional material and promote the rights of Carers to the wider community and monitor the uptake of Carers assessments annually.
7. Develop a support manual which identifies mechanisms that would allow Carers to pursue their personal, social and economic well being by April 12th
8. Develop a parent carer guide to young people's transition and transition planning by March 2014.
9. Cwm Taf Local Health Board to establish a coordinated and consistent approach to information and advice across Merthyr Tydfil and Rhondda Cynon Taf in line with the Carers Measure 2011 by October 2013.

AIM 2

Identifying Carers and Recognising Their Contributions

Long Term Goal

By 2016, there will be better identification, awareness and understanding by service providers and the Carers Network, of the important role of the Carer.

Some key findings from research and consultation with Carers

- Through the Carers and Disabled Children Act 2000, Local Authorities have a duty to assess the needs of Carers themselves when an assessment or re assessment of the person for who they care is taking place.
- The data available would suggest that there are a substantial number of unregistered carers in the borough.
- There is a need to improve mechanisms for Identifying carers.
- There is a need to improve information and support to children and young people at both primary and secondary level education.
- To inform future service delivery, carers need to be fully engaged to ensure provision is developed to meet their diverse needs.
- A young carer is a young person under the age of 18. Young carers are recognised as carers from the age of five in Merthyr Tydfil County Borough.
- Appropriate strategic planning cannot take place while there is such a high majority of 'hidden Carers'.

We will undertake the following to ensure that resources are allocated in the most appropriate way to meet the diverse needs of carers (including Young Carers) in Merthyr Tydfil:

1. Merthyr Tydfil CBC and Cwm Taf Health Board will establish a partnership protocol and procedures for recording and registering carers when working with a family by March 2013.
2. Review the carers assessment process and develop an action plan by October 2012 that will encourage greater take up of services.
3. Target a minimum of five organisations over the lifetime of the strategy that need to develop flexible working practices for staff that have a carer rôle.
4. Develop a register of young carers within all schools by October 2013.
5. Continue to promote the contribution of Carers through the production of newsletters and the Voluntary Action Merthyr Tydfil's Annual Achievement Ceremony.
6. Update annually the intelligence on the needs of Carers and ensure the information is disseminated to all relevant organisations.
7. Raise the profile of Young Carers through improved identification arrangements so that Young Carers will be known to agencies, including schools, at an earlier stage.
8. Help health staff to identify carers through awareness raising and training annually.

AIM 3

Support for Carers Health and Well Being

Long Term Goal: Carers will be able to access appropriate support which extends across a range of needs by the development of preventative services, addressing health inequalities, and maintenance of health and well being.

Some key findings from research and consultation with Carers

- It is imperative to support the health and well being of carers in order to reduce the number of carers reaching crisis point.
- Happy and healthy carers are less likely to experience a breakdown in care.
- Carers tolerance can vary and those in receipt of large packages of care are not always the ones who are less likely to reach crisis point.
- It is essential that Carers needs are assessed individually.
- There are nearly 230,000 Young Adult Carers (YAC) aged 18 – 24 in the UK (over 5% of all people in that age group) and that one quarter of these YAC's are providing care for more than 20 hours per week.
- To avoid the breakdown of care does not always mean that a large package of support needs to be put in place.
- Carers identified needs are paramount when assessing what support is needed to maintain their health and well being.
- Current young carers requested afterschool clubs and training to be a priority.

We will undertake the following to ensure that resources are allocated in the most effective way to meet the diverse needs of Carers (including young carers) in Merthyr Tydfil:

1. Increase the number of Carers who actively participate in the Carers assessment process annually.
2. Increase the take up of training opportunities by carers annually.
3. Review the current respite provision and identify areas for improvement by October 2013.
4. Develop a Carers Charter to solidify what Carers can expect and to shape services across organisations within the borough by April 2014.
5. Support Carers to recognise their role as experts / partners and their wider contribution to society.
6. Link with at least one service annually outside of Health and social care to ensure they develop a role in supporting carers.
7. By March 2013, review services to young carers including Family support to ensure:-
  - Provision of support is available.
  - Individual care plans seek to address root causes of young people becoming carers.

AIM 4

Education, Training and Employment

Long Term Goal: By 2016, support structures will be established for all carers that will enable them to access education, training and employment in maintaining their personal, social and economic well-being.

Some key findings from research and consultation with Carers

- The Work and Families Act 2006 outlines the right to request flexible working for carers.
- Information on flexible working practices and current legislation should be part of the advice given to carers at assessment stage.
- The 2001 census suggests there is a relationship between caring and worklessness. As such many carers are living in households where no one works.
- There are added pressures on carers when attempting to access education, training and employment such as:
  - The inability to afford to pay for care in order to undergo activities to aid them in returning to work,
  - The inflexibility of some employers with regards to the caring role and the leave needed on an ad-hoc basis to support those being cared for,
  - The financial hardship that returning to work sometimes entails.
- There is a need to provide appropriate training on situations relating to their caring role.

- Four in ten children caring for someone who misuses drugs or alcohol have educational difficulties.
- Missed education is a critical factor for many young carers personal, social educational and economic well being.
- Caring impacts on family relationships, on social and leisure activities which have implications for the Carers health and wellbeing.

We will undertake the following to ensure that resources are allocated in the most appropriate way to meet the diverse needs of Carers (including young carers) in Merthyr Tydfil:

1. By March 2017 provide targeted support to at least 50 Carers that will enable them to stay in work or return to work should they aspire to do so.
2. Increase support to at least 200 carers to engage and actively participate in lifelong learning activities by 2017.
3. To encourage flexible working practices and information for employees who have a caring role.
4. By March 2015 develop a support structure that encourages intergenerational learning through the caring role.
5. Support the training needs of at least 150 young carers to take full advantage of all opportunities for educational achievement and life successes by 2017.

AIM 5

Transition and Social Inclusion

Long Term Goal: By 2015 the Carers Network will have gained a commitment from all key stakeholders to develop and implement a person centred and outcome focused transition plan which also encourages greater social inclusion.

Some key findings from research and consultation with Carers

- It is recognised that young Carers have specific support needs that differ from those of adult Carers.
- For many carers when the person they care for is going through transition from children to adult services it can provide its own distinct challenges.
- There is a need to focus on providing more effective support to carers and the young people they care for, to assist the cared for to develop independence, self care, appropriate social participation, employment, training, further education and personal enhancement.
- It is sometimes difficult for carers to relinquish responsibility and 'let go'.
- There are also considerations for Carers who are moving from being Carers to ex-carers and this is a transition in its own right.

We will undertake the following to ensure that resources are allocated in the most appropriate way to meet the diverse needs of Carers (including young carers) in Merthyr Tydfil:

1. Develop employment pathway for young carers by linking support services to the Transition into Employment project by March 2013.

2. Work with relevant partners to enhance inclusion for carers and the cared for in community focused activities, work based learning, further education and employment.
3. Develop a peer mentoring support service that enables current and new carers to learn from the experiences of current and past carers by March 2013.
4. Ensure that all young carers have a school transition plan that recognises their caring role by September 2014

Ensure statutory services and contracted/grant services have transition as a component in their planning arrangements.

AIM 6

Consultation and Engagement.

Long Term Goal: By 2015 the Carers Network will be able to clearly demonstrate that carers are involved more in an advisory capacity on wider strategic issues such as planning, recruitment and training, commissioning and allocation of Carers funding.

Some key findings from research and consultation with Carers:-

- Effective planning, consultation and engagement is pivotal in the creation of good planning that meet the diverse needs Carers.
- Carers are best placed to discuss the needs of Carers and as such they should be afforded the opportunity to comment on all areas and issues that affect them.
- Carers who have been consulted should receive timely and appropriate feedback in order that they may see how their views and opinions have helped shape service developments.
- The Carers Measure Wales (2010) places new duties on Local Health Boards and Local Authorities to produce a strategy for engaging with Carers.
- The NHS Community Care Act 1990 highlights as a key objective, that service providers should make practical support for carers a high priority and local authorities should consult with users and carers about how their needs are assessed and how services are planned.

We will undertake the following to ensure that resources are allocated in the most appropriate way to meet the diverse needs of Carers (including young carers) in Merthyr Tydfil:

1. The Carers Network will promote the implementation of the Continuous Improvement Programme (CIP) Consultation Toolkit annually to ensure effective carer and service user involvement.
2. Ensure all service providers commissioned by local authorities have robust contract monitoring arrangements that demonstrates carers and service users are actively involved in the planning and delivery of services by April 2013
3. All consultation events will ensure that those carers who have actively participated will receive feedback in an accessible and timely manner annually.
4. By 2017, increase the number of individuals who engage within the formal Carers assessment process.
5. Carers will be involved in the planning of hospital discharge if the person they care for is in hospital.
6. By 2015 Increase the number of carers who gain access to advocacy services and review annually.
7. Continue to develop systems to ensure that young carers are engaged in all decision making processes on issues that affect their lives.

MEASURING PROGRESS OF THE STRATEGY

The success of the Carers Strategy will be measured against Key Performance Indicators which have been jointly agreed with carer services in Merthyr Tydfil.

Access to Services	Customer Views/Services
<ul style="list-style-type: none"> • Increase numbers of people receiving general information and advice to 40 per year • At least 200 carers to engage and actively participate in lifelong learning activities. 	<ul style="list-style-type: none"> • 5 agencies adopt the carers charter by 2017 • 70 young carers to have a transition plan. • 50 service user questionnaires completed annually. (250 – life of the strategy)
Delivery	Partnership/Strategic Objectives
<ul style="list-style-type: none"> • 496 Carers assessments completed in 2010/2011 increasing by 10% (50) per year over the next five years (800) • 50 Carers will be supported to stay in work or return to work for the life of the strategy. • 2 GP practices targeted each year to refer carers to the carers development officer. 	<ul style="list-style-type: none"> • All secondary Schools to record whether a pupil is a young carer by 2014. • To host 2 training sessions to support better identification of young carers for professionals who have regular contact with young people outside of the school setting annually. • At least 300 referrals received across the carers network.
Quality	Use of resources
<ul style="list-style-type: none"> • At least 50% of recorded young carers receive support in developing coping skills. • At least 800 carers registered on a central database - including swift. • 70 young carers to have a transition plan • 1 Carers charter produced and agreed 	<ul style="list-style-type: none"> • Provide Assistive Technology to manage risk that will support 5 installations for working carers a year. • Specific awareness training such as moving and handling / to be available to all carers by 2017.

NEXT STEPS

Outcomes

Action Plan

A lead individual from across the Carers Network will be identified to champion each strategic aim of the strategy and coordinate the production of a detailed action plan. The action plan will be utilised to ensure the service delivery of this strategy is focused on ensuring the strategic aims are progressed.

Allocation of funding

The Strategy will inform the allocation of funding available for Carers services in Merthyr Tydfil.

Monitoring

Voluntary Action Merthyr Tydfil will employ a carers development officer who will coordinate the development of the strategy and gather the evidence from service providers. Each contracted service will be required to provide evidence on how the organisation has contributed to the aims, objectives and key performance indicators for the strategy including the involvement of carers in service development and improvement.

Reporting arrangements

The Carers network will be the conduit for monitoring progress against each key aim. The designated lead officers will liaise with all key stakeholders to gather evidence and report to the Carers network on a quarterly basis. An annual report will be produced and presented to key strategic partners/partnerships for each financial year.

All the future actions addressed in this strategy will be reviewed annually through local consultation events with carers and judged on how successfully partners have achieved the stated outcome.

LEGISLATION

There are a number of key pieces of legislation that will be integral to any work undertaken to ensure that carers receive the support and services they are entitled to. The most significant are outlined below.

The NHS and Community Care Act 1990

The Act required councils to involve families and carers when making plans to assist vulnerable adults.

The Carers (Recognition and Services) Act 1995

This Act recognises the role played by carers and contains two important elements:

- A carers right to ask for an assessment of their ability to care.
- The council's duty to take into account the results of this assessment when looking at what support can be provided for the person for whom they care.

Carers and Disabled Children Act 2000

Main points of the Act:

- Carers have a right to request an assessment of their own needs even when the person they care for does not have a community care assessment
- Recognises parent carers and their right to a carers assessment
- Gives councils powers to provide services directly to carers, to support them in their caring role and help maintain their own health and wellbeing
- Direct payments can be provided to carers to receive their own services to meet assessed need.

The Carers (Equal Opportunities) Act 2004

Main points of the Act:

- Places a duty on councils to inform carers of their right to an assessment of their own needs
- If a carer requests an assessment the council must undertake the assessment and take into account the carers needs in respect of employment, education and leisure activities
- Gives councils the power to ask for assistance from other bodies in the planning and provision of services to carers.

Work and Families Act 2006

This Act gives carers the right to request flexible working. Under this Act a carer is defined as someone who cares for, or expects to care for:

- Their wife or husband, or someone who is their partner or civil partner
- Someone who is a close relative (including parent, parent-in-law, child, siblings, uncles, aunts, grandparents and step-relatives)
- Someone who doesn't fit either category but lives at the same address as the carer.

CARERS MEASURE

Carers Strategies (Wales) Measure 2010

Each Local Health Board in Wales and the Local Authorities which fall within their area must work together in preparing and publishing a strategy setting out how they will work together to assist and include carers.

About the Proposed Measure

The purpose of this measure is to enable the National Assembly to legislate the introduction of a new requirement on the NHS and Local Authorities in Wales ("the relevant authorities") to work in partnership to prepare, publish and implement a joint strategy in relation to carers. The Measure became law on the 10th November 2010.

The NHS and Local Authority now has a "duty to consult" carers. This covers two aspects:

- With groups of carers in relation to planning, commissioning and delivering local services and
- To consult with individual carers about services that they or the person they look after will receive

Summary of key points

- There will be a new duty on Health and Local Authorities to work with partners to develop local information strategies that will ensure carers get "appropriate information and advice".
- There will be a new duty on the NHS and their partners to actively engage with and involve carers when making decisions about the provision of services to or for carers or the person cared for.

- This duty to consult will apply to the overall planning, commissioning and delivery of local services that affect carers or the people they look after.
- It will also apply to individual care plans. This is a very significant change.
- The partnerships will not only be with Social Services in the Local Authority but should include other areas such as housing, education, leisure etc. Other partners should include the voluntary and private sectors.
- The provisions of the Measure encompass carers of all ages, including young people under 18 who are caring.
- Welsh Government now has the power, through regulations to define the content and scope of the strategies and define an NHS organisation as the lead authority.

MESUR GOFALWYR

Mesur Strategaethau Gofalwyr (Cymru) 2010

Rhaid i bob Bwrdd Iechyd Lleol yng Nghymru ac Andiroba Lleol sydd yn disgyn oddi mewn i'w cylch gorchwyl weithio gyda'i gilydd wrth baratoi a chyhoeddi strategaeth sydd yn amlinellu sut y byddant yn gweithio gyda'i gilydd i gynorthwyo a chynnwys gofalwyr.

Ynglŷn â'r Mesur Arfaethedig

Pwrpas y mesur hwn yw caniatáu'r Cynulliad Cenedlaethol i ddeddfu er mwyn cyflwyno anghenraid newydd ar y GIG ac Awdurdodau Lleol yng Nghymru ("yr awdurdodau perthnasol") i weithio mewn partneriaeth er mwyn paratoi, cyhoeddi a gweithredu strategaeth gyfun mewn perthynas â gofalwyr. Daeth y Mesur yn gyfraith ar y 10fed o Dachwedd 2010.

Mae "dyletswydd i ymgynghori" gofalwyr ar y GIG a'r Awdurdod Lleol nawr. Mae hyn yn cynnwys dwy elfen:

- Gyda grwpiau o ofalwyr mewn perthynas â safbwynt cynllunio, comisiynu a darparu gwasanaethau lleol, a
- Ymgynghori gyda gofalwyr unigol am y gwasanaethau y maent hwy neu'r person y maent yn gofalu yn ei gylch yn mynd i'w derbyn

Crynodeb o'r pwyntiau allweddol

- Bydd yna ddyletswydd newydd ar Awdurdodau Iechyd a Lleol i weithio gyda phartneriaid i ddatblygu strategaethau gwybodaeth lleol a fydd yn sicrhau bod gofalwyr yn derbyn y "wybodaeth a chynghor priodol".

- Bydd yna ddyletswydd newydd ar y GIG a'u partneriaid i ymgysylltu'n weithgar a chaniatáu i ofalwyr i chwarae rhan yn y broses o wneud penderfyniadau am ddarpariaeth gwasanaethau i ofalwyr neu dros ofalwyr neu'r bobl sydd yn derbyn y gofal.
- Mae'r ddyletswydd i ymgynghori yn ymwneud â'r cynllunio cyffredinol, comisiynu a darparu gwasanaethau lleol sydd yn effeithio ar ofalwyr neu'r bobl y maent yn gofalu amdano.
- Bydd hefyd yn berthnasol i gynlluniau gofal unigol. Dyma newid sylweddol iawn.
- Bydd y partneriaethau nid yn unig yn ymwneud â Gwasanaethau Cymdeithasol mewn Awdurdodau Lleol ond dylent gynnwys meysydd megis tai, addysg, hamdden ayyb. Dylai partneriaid gynnwys hefyd y sectorau gwirfoddol a phreifat.
- Mae darpariaethau'r Mesur yn cwmpasu gofalwyr o bob oedran gan gynnwys pobl ifanc sydd o dan 18 mlwydd oed ac yn gofalu.
- Mae Llywodraeth Cymru nawr yn meddu ar y pŵer, drwy reoliadau, i ddiffinio cynnwys a sgôp y strategaethau a diffinio mudiad GIG fel yr awdurdod arweiniol.

DEDDFWRIAETH

Mae yna nifer o ddarnau o ddeddfwriaeth allweddol a fydd yn chwarae rhan ganolog i unrhyw waith a wneir er mwyn sicrhau bod gofalwyr yn derbyn y gefnogaeth a'r gwasanaeth y mae hawl ganddynt i'w derbyn. Mae'r rhai mwyaf pwysig wedi eu hamlinellu isod.

Deddf GIG a Gofal Cymunedol 1990

Roedd y Ddeddf yn gosod anghenraid ar gynghorau i sicrhau bod teuluoedd a gofalwyr yn chwarae rhan wrth wneud cynlluniau i gynorthwyo oedolion sydd yn agored i niwed.

Deddf (Cydnabyddiaeth a Gwasanaethau) Gofalwyr 1995

Mae'r Ddeddf hon yn cydnabod y rôl sydd yn cael ei chwarae gan ofalwyr ac yn cynnwys dwy elfen bwysig:

- Hawl i ofalwyr i ofyn am asesiad o'u gallu i ofalu.
- Dyletswydd y cyngor i ystyried canlyniadau'r asesiad wrth edrych ar ba gefnogaeth y mae modd darparu ar gyfer y person sydd yn derbyn y gofal.

Deddf Gofalwyr a Phlant Anabl 2000

Prif elfennau'r Ddeddf:

- Mae hawl gan ofalwyr i wneud cais am asesiad o'u hanghenion eu hunain hyd yn oed pan nad yw'r person y maent yn gofalu yn ei gylch yn meddu ar asesiad ofal cymunedol
- Yn cydnabod gofalwyr sydd yn rhieni a'u hawl i gael asesiad gofalwyr
- Yn rhoi pwerau i gynghorau i ddarparu gwasanaethau yn uniongyrchol i ofalwyr, eu cefnogi yn eu rôl gofalu a'u cynorthwyo i gynnal eu hiechyd a lles eu hunain
- Mae modd darparu taliadau uniongyrchol i ofalwyr i dderbyn eu gwasanaethau eu hunain er mwyn diwallu anghenion sydd wedi eu hasesu.

Deddf Gofalwyr

(Cyfleodd Cyfartal) 2004

Prif elfennau'r Ddeddf:

- Gosod dyletswydd ar gynghorau i roi gwybod i ofalwyr am eu hawl i dderbyn asesiad o'u hanghenion eu hunain
- Os ydy gofalwr yn gwneud cais am asesiad, rhaid i'r cyngor i gynnal asesiad ac ystyried anghenion y gofalwr o safbwynt cyflogaeth, addysg a gweithgareddau hamdden
- Rhoi pwerau i'r cyngor i ofyn am gymorth gan gyrff eraill gyda'r broses o gynllunio a darparu gwasanaethau i ofalwyr.

Deddf Gwaith a Theuluoedd 2006

Mae'r Ddeddf hon yn rhoi'r hawl i ofalwyr i wneud cais am weithio'n hyblyg. O dan y Ddeddf hon, mae gofalwr yn cael ei ddiffinio fel rhywun sydd yn disgwyl neu yn disgwyl gofalu am:

- Ei wraig neu'r gŵr neu rywun sydd yn bartner iddynt neu yn bartner sifil
- Rhywun sydd yn berthynas agos (gan gynnwys rhiant, rhiant yng nghyfraith, plentyn, brawd a chwaer, ewythrod, modrybedd, dad-cu a mam-gu a pherthnasau-llys)
- Rhywun na sydd yn disgyn i'r naill categori na'r llall ond sydd yn byw yn yr un cyfeiriad â'r gofalwr.

CAMAU NESAF

Deilliannau

Cynllun Gweithredu

Bydd unigolyn arweiniol o'r Rhwydwaith Gofalwyr yn cael ei bennu er mwyn hyrwyddo pob un amcan strategol o'r strategaeth a chydlynu'r broses o greu cynllun gweithredu manwl. Bydd y cynllun gweithredu yn cael ei ddefnyddio er mwyn sicrhau bod darpariaeth gwasanaeth y strategaeth hon yn canolbwyntio ar sicrhau bod yr amcanion strategol yn cael eu gweithredu.

Custody cyllid

Bydd y Strategaeth yn llywio'r broses o glustnodi'r cyllid sydd ar gael i wasanaethau Ofalwyr ym Merthyr Tudful.

Monitro

Bydd Gweithredu Gwirfoddol Merthyr Tudful yn cyflogi swyddog datblygu gofalwyr a fydd yn cydlynu datblygiad y strategaeth hon a chasglu tystiolaeth gan ddarparwyr gwasanaeth. Bydd angen i bob gwasanaeth o dan gontract ddarparu tystiolaeth ar sut y mae'r mudiad wedi cyfrannu i nodau, amcanion a'r dangosyddion perfformiad allweddol gan gynnwys y modd y mae gofalwyr yn chwarae rhan mewn datblygiad a gwelliant gwasanaeth.

Trefniadau adrodd

Y rhwydwaith Gofalwyr fydd y ddolen gyswllt ar gyfer monitro cynnydd yn erbyn pob un nod allweddol. Bydd y prif swyddogion dynodedig yn cyfathrebu gyda'r holl fudd-ddeiliaid allweddol er mwyn casglu tystiolaeth ac adrodd i'r rhwydwaith Gofalwyr bob chwarter. Bydd adroddiad blynyddol yn cael ei lunio a'i gyflwyno i'r partneriaid/partneriaethau strategol allweddol ym mhob blwyddyn ariannol.

Bydd holl weithredoedd y dyfodol sydd yn cael eu hystyried yn y strategaeth hon yn cael eu hadolygu'n flynyddol drwy ddigwyddiadau ymgynghori lleol gyda gofalwyr ac yn cael eu beirniadu ar ba mor llwyddiannus y mae'r partneriaid wedi cyflawni'r deilliannau sydd wedi eu datgan.

MESUR CYNNYDD Y STRATEGAETH

Bydd llwyddiant y Strategaeth Gofalwyr yn cael ei fesur yn erbyn y Dangosyddion Perfformiad Allweddol sydd wedi eu cytuno ar y cyd gyda gwasanaethau gofalwyr ym Merthyr Tudful.

Mynediad at Wasanaethau	Barn cwsmeriaid/Gwasanaethau
<ul style="list-style-type: none"> • Cynyddu'r nifer o bobl sydd yn derbyn gwybodaeth a chyngor cyffredinol i 40 y flwyddyn • O leiaf 200 o ofalwyr i ymgysylltu a chwarae rhan weithgar mewn gweithgareddau dysgu gydol oes. 	<ul style="list-style-type: none"> • 5 asiantaeth i fabwysiadu'r siarter gofalwyr erbyn 2017 • 70 o ofalwyr ifanc i feddu ar gynllun pontio. • 50 o holiaduron defnyddwyr gwasanaeth i'w cwblhau yn flynyddol. (250 – oes y strategaeth)
Cyflenwi	Amcanion Partneriaeth/Strategol
<ul style="list-style-type: none"> • 496 o asesiadau Gofalwyr wedi eu cwblhau ym 2010/2011 yn cynyddu i 10% (50) y flwyddyn dros y bum mlynedd nesaf (800) • 50 o Ofalwyr yn mynd i gael eu cefnogi i aros yn y gwaith neu ddychwelyd i'r gwaith yn ystod oes y strategaeth. • 2 Meddygfa Teulu i'w targedu pob blwyddyn er mwyn atgyfeirio gofalwyr i'r swyddog datblygu gofalwyr. 	<ul style="list-style-type: none"> • Yr holl Ysgolion uwchradd i gofnodi a yw disgybl yn ofalwr ifanc erbyn 2014. • I gynnal 2 sesiwn hyfforddi y flwyddyn er mwyn gwella'r broses o adnabod gofalwyr i weithwyr proffesiynol sydd yn cysylltu'n gyson gyda phobl ifanc y tu allan i'r ysgol. • O leiaf 300 o atgyfeiriadau yn cael eu derbyn ar draws y rhwydwaith gofalwyr.
Ansawdd	Defnyddio adnoddau
<ul style="list-style-type: none"> • O leiaf 50% o ofalwyr ifanc swyddogol yn derbyn cymorth i ddatblygu sgiliau ymdopi. • O leiaf 800 o ofalwyr wedi cofrestru ar gronfa ddata ganolog – gan gynnwys swift. • 70 o ofalwyr ifanc i feddu ar gynllun pontio • I siarter Gofalwyr yn cael ei gynhyrchu a'i gytuno 	<ul style="list-style-type: none"> • Darparu Technoleg Gynorthwyol er mwyn rheoli perygl a fydd yn cefnogi gosod 5 o osodiadau'r flwyddyn ar gyfer gofalwyr sydd yn gweithio. • Hyfforddiant ymwybyddiaeth blynyddol megis symud a thrin i fod ar gael i bob gofalwr erbyn 2017.

AMCAN 6

Ymgynghori ac Ymgysylltu.

Nod Hirdymor: Erbyn 2015, bydd y Rhwydwaith Gofalwyr yn medru dangos yn eglur bod gofalwyr yn chwarae mwy o ran mewn rôl ymgynghorol ar faterion strategol ehangach megis cynllunio, recriwtio a hyfforddi, comisiynu a chlustnodi cyllid Gofalwyr.

Rhai canfyddiadau allweddol o'r ymchwil ac ymgynghori â Gofalwyr

- Mae cynllunio, ymgynghori ac ymgysylltu effeithiol yn allweddol o ran creu cynllunio da a fydd yn diwallu anghenion amrywiol y Gofalwyr.
- Gofalwyr sydd yn gwybod orau sut i drafod anghenion Gofalwyr, ac o'r herwydd, dylid rhoi'r cyfle iddynt i gynnig sylwadau ar yr holl feysydd a materion sydd yn effeithio arnynt.
- Dylai'r Gofalwyr hynny sydd wedi eu hymgynghori dderbyn adborth amserol a phriodol fel bod modd dangos bod eu barn wedi cynorthwyo i lywio datblygiadau gwasanaeth.
- Mae'r Mesur Gofalwyr Cymru (2010) yn gosod dyletswyddau newydd ar Fyrddau Iechyd Lleol ac Awdurdodau Lleol i baratoi strategaeth ar gyfer ymgysylltu â Gofalwyr.
- Mae'r Ddeddf Gofal Cymunedol GIG 1990 yn amlygu, fel amcan strategol, y dylai darparwyr gwasanaeth wneud cefnogaeth ymarferol i ofalwyr yn flaenoriaeth uchel a dylai awdurdodau lleol ymgynghori gyda defnyddwyr a gofalwyr ynghylch sut y mae eu hanghenion yn cael eu hasesu a sut y mae gwasanaethau yn cael eu cynllunio.

Byddwn yn ymgymryd â'r canlynol er mwyn sicrhau bod yr adnoddau yn cael eu dynodi yn y ffordd fwyaf priodol er mwyn diwallu anghenion amrywiol Gofalwyr (gan gynnwys gofalwyr ifanc) ym Merthyr Tudful:

1. Bydd y Rhwydwaith Gofalwyr yn hyrwyddo'r broses o weithredu'r Arweinlyfr Ymgynghoriad y Rhaglen Gwelliant Parhaus yn flynyddol er mwyn sicrhau bod gofalwyr a defnyddwyr gwasanaeth yn chwarae rhan effeithiol.
2. Sicrhau bod yr holl ddarparwyr gwasanaeth sydd yn cael eu comisiynu gan awdurdodau lleol yn meddu ar drefniadau monitro cytundeb cadarn sydd yn dangos yn eglur bod gofalwyr a defnyddwyr gwasanaeth yn chwarae rhan weithgar yn y broses o gynllunio a darparu gwasanaethau erbyn Ebrill 2013
3. Bydd yr holl ddigwyddiadau ymgynghori yn sicrhau bod y gofalwyr hynny sydd yn chwarae rhan weithgar yn derbyn adborth mewn modd hygyrch ac amserol yn flynyddol.
4. Erbyn 2017, cynyddu'r nifer o unigolion sydd yn ymgysylltu gyda'r broses asesu Gofalwyr ffurfiol.
5. Bydd y Gofalwyr yn chwarae rhan yn y broses o gynllunio'r modd y mae'r person y maent yn gofalu yn ei gylch yn gadael yr ysbyty.
6. Erbyn 2015, cynyddu'r nifer o ofalwyr sydd yn cael mynediad at wasanaethau eiriolaeth a'u hadolygu'n flynyddol.
7. Parhau i ddatblygu systemau er mwyn sicrhau bod gofalwyr ifanc yn chwarae rhan ym mhob un proses o wneud penderfyniadau ar faterion sydd yn effeithio ar eu bywydau.

AMCAN 5

Pontio a Chynhwysiant Cymdeithasol

Nad Hirdymor

Erbyn 2015, bydd y Rhwydwaith Gofalwyr wedi sicrhau ymrwymiad gan yr holl rann-ddeiliaid allweddol i ddatblygu a gweithredu cynllun pontio sydd yn seiliedig ar y person a'r deilliannau ac sydd hefyd yn annog mwy o gynhwysiant cymdeithasol.

Rhai canfyddiadau allweddol o'r ymchwil ac ymgynghori â Gofalwyr

- Mae'n cael ei gydnabod fod Gofalwyr ifanc yn meddu ar anghenion cymorth penodol sy'n wahanol i Ofalwyr sydd yn oedolion.
- Pan fo'r person sydd yn cael ei ofalu amdano yn symud o wasanaethau plant i wasanaethau oedolion, mae hyn yn medru cyflwyno heriau gwahanol ac unigryw i nifer o ofalwyr.
- Mae yna angen i ganolbwyntio ar ddarparu cefnogaeth fwy effeithiol i ofalwyr a'r bobl ifanc y maent yn gofalu yn eu cylch, i gynorthwyo'r sawl sydd yn derbyn y gofal i ddatblygu annibyniaeth, hunanofal, cyfranogiad cymdeithasol priodol, cyflogaeth, hyfforddiant, addysg bellach a gwelliant personol.
- Mae'n anodd weithiau i ofalwyr i gamu nôl a 'gadael fynd'.
- Mae yna ystyriaethau hefyd i Ofalwyr sydd yn symud o fod yn Ofalwyr i fod yn gyn-ofalwyr ac mae hyn yn newid ynddo'i hun.

Byddwn yn ymgymryd â'r canlynol er mwyn sicrhau bod yr adnoddau yn cael eu dynodi yn y ffordd fwyaf priodol er mwyn diwallu anghenion amrywiol Gofalwyr (gan gynnwys gofalwyr ifanc) ym Merthyr Tudful:

1. Datblygu llwybr cyflogaeth ar gyfer gofalwyr ifanc drwy gysylltu gwasanaethau cymorth i'r prosiect Pontio i Gyflogaeth erbyn Mawrth 2013.
2. Gweithio gyda phartneriaid perthnasol er mwyn gwella cynhwysiant ar gyfer gofalwyr a'r sawl sydd yn derbyn y gofal, a hynny mewn gweithgareddau sydd yn seiliedig ar y gymuned, dysgu yn seiliedig ar waith, addysg bellach a chyflogaeth.
3. Datblygu gwasanaeth cymorth mentora cyfaill sydd yn caniatáu i ofalwyr newydd a chyfredol i ddysgu o brofiadau cyn-ofalwyr a gofalwyr newydd erbyn Mawrth 2013.
4. Sicrhau bod yr holl ofalwyr ifanc yn meddu ar gynllun pontio ysgol sydd yn cydnabod eu rôl gofalu erbyn Medi 2014.
5. Sicrhau bod gwasanaethau statudol a gwasanaethau dan gontract/grant yn meddu ar gyfnod pontio fel rhan o'u trefniadau cynllunio.

AMCAN 4

Addysg, Hyfforddiant a Chyflogaeth

Nod Hirdymor: Erbyn 2016, bydd strwythurau cefnogi wedi eu sefydlu ar gyfer yr holl ofalwyr a fydd yn eu caniatáu i gael mynediad at addysg, hyfforddiant a chyflogaeth yn ogystal â chynnal eu lles personol, cymdeithasol ac economaidd.

Rhai canfyddiadau allweddol o'r ymchwil ac ymgynghori â Gofalwyr

- Mae Deddf Gwaith a Theuluoedd 2006 yn amlinellu'r hawl i ofalwyr i wneud cais am weithio hyblyg
- Dylai gwybodaeth am arferion gweithio'n hyblyg a deddfwriaeth gyfredol fod yn rhan o'r cyngor sydd yn cael ei roi i ofalwyr yn ystod y cam asesu.
- Mae cyfrifiad 2001 yn awgrymu bod yna berthynas rhwng gofalu a bod heb waith. O ganlyniad, mae llawer o ofalwyr yn byw mewn aelwydydd lle nad oes neb yn gweithio.
- Mae yna bwysau ychwanegol ar ofalwyr sydd yn ceisio cael mynediad at addysg, hyfforddiant a chyflogaeth megis:
- Yr anallu i fedru fforddio talu am ofal er mwyn ymgymryd â gweithgareddau sydd yn medru eu cynorthwyo i ddychwelyd i'r gwaith,
- Anhyblygrwydd rhai cyflogwyr o safbwynt y rôl gofalu a'r cyfnodau i ffwrdd o'r gwaith sydd eu hangen ar sail ad-hoc er mwyn cefnogi'r sawl sydd yn derbyn y gofal,
- Y caledi ariannol a ddaw weithiau yn sgil dychwelyd i'r gwaith.
- Mae yna angen i ddarparu hyfforddiant priodol ar sefyllfaoedd sydd yn ymwneud â'u rôl gofalu.
- Mae pedwar mewn deg o blant sydd yn gofalu am rywun sydd yn

camddefnyddio cyffuriau neu alcohol yn meddu ar drafferthion addysgol.

- Mae colli cyfleoedd addysg yn ffactor allweddol i les personol, cymdeithasol, addysgol ac economaidd nifer o ofalwyr ifanc.
- Mae gofalu yn effeithio ar berthnasau teuluol, ar weithgareddau cymdeithasol a hamdden sydd yn ei dro yn medru effeithio ar iechyd a lles Gofalwyr.

Byddwn yn ymgymryd â'r canlynol er mwyn sicrhau bod yr adnoddau yn cael eu dynodi yn y ffordd fwyaf priodol er mwyn diwallu anghenion amrywiol Gofalwyr (gan gynnwys gofalwyr ifanc) ym Merthyr Tudful:

1. Erbyn Mawrth 2017, darparu cymorth wedi'i dargedu ar gyfer o leiaf 50 o Ofalwyr a fydd yn eu galluogi i aros yn y gwaith neu ddychwelyd i'r gwaith os ydynt yn dymuno gwneud hynny.
2. Cynyddu'r cymorth i leaf o 200 o ofalwyr er mwyn eu caniatáu i ymgysylltu a chwarae rhan weithgar mewn gweithgareddau dysgu gydol oes erbyn 2017.
3. Annog arferion gweithio'n hyblyg a gwybodaeth i weithwyr sydd â rôl gofalu.
4. Erbyn Mawrth 2015, datblygu strwythur cymorth sydd yn annog dysgu rhyng-genedlaethol drwy'r rôl gofalu.
5. Cefnogi anghenion hyfforddi o leiaf 150 o ofalwyr ifanc fel eu bod yn medru cymryd mantais lawn o'r holl gyfleoedd ar gyfer cyflawniadau addysgol a llwyddiannau bywyd erbyn 2017.

AMCAN 3

Cymorth ar gyfer Iechyd a Lles Gofalwyr

Nod Hirdymor: Bydd modd i ofalwyr i gael gafael ar gymorth priodol sydd yn ymestyn ar draws ystod o anghenion drwy ddatblygu gwasanaethau ataliol, mynd i'r afael ag anghydraddoldebau iechyd a chynnal iechyd a lles.

Rhai canfyddiadau allweddol o'r ymchwil ac ymgynghori â Gofalwyr

- Mae'n hanfodol i gefnogi iechyd a lles gofalwyr er mwyn lleihau'r nifer o ofalwyr sydd yn cyrraedd y pwynt argyfwng.
- Mae gofalwyr sydd yn hapus ac yn iach yn llai tebygol o brofi methiannau sydd yn eu hatal rhag gofalu.
- Mae goddefgarwch gofalwyr yn medru amrywio ac nid yw'r rhai hynny sydd yn derbyn pecynnau sylweddol o ofal bob amser yn llai tebygol o gyrraedd y pwynt argyfwng.
- Mae'n hanfodol fod anghenion Gofalwyr yn cael eu hasesu yn unigol.
- Mae yna bron i 230,000 o Ofalwyr Oedolion Ifanc (YAC) sydd rhwng 18 a 24 yn y DU (mwy na 5% o'r holl bobl sydd yn y grŵp oedran hwnnw) ac mae chwarter o'r rhain yn darparu gofal am fwy na 20 awr yr wythnos.
- Er mwyn osgoi unrhyw fethiant i ofalu, nid oes angen o reidrwydd i drefnu pecyn sylweddol o anghenion cymorth.
- Mae anghenion gofalwyr sydd wedi eu hadnabod o'r pwys mwyaf wrth asesu pa gymorth sydd angen er mwyn cynnal eu hiechyd a lles.
- Roedd gofalwyr ifanc cyfredol wedi gofyn bod blaenoriaeth yn cael ei osod ar glybiau a hyfforddiant ar ôl ysgol.
- Byddwn yn ymgymryd â'r canlynol er mwyn sicrhau bod adnoddau yn cael eu dynodi yn y ffordd fwyaf effeithiol posib er mwyn diwallu anghenion amrywiol

Gofalwyr (gan gynnwys gofalwyr ifanc) ym Merthyr Tudful:

1. Cynyddu'r nifer o Ofalwyr sydd yn chwarae rhan weithgar yn y broses flynyddol o asesu Gofalwyr.
2. Cynyddu'r nifer o ofalwyr sydd yn manteisio ar gyfleoedd hyfforddi yn flynyddol.
3. Adolygu'r ddarpariaeth seibiant presennol ac adnabod meysydd i wella erbyn mis Hydref 2013.
4. Datblygu Siarter Gofalwyr er mwyn dwyn ynghyd yr hyn y mae Gofalwyr yn medru ei ddisgwyl a llywio gwasanaethau ar draws mudiadau sydd o fewn y fwrdeistref erbyn Ebrill 2014.
5. Cymorth i Ofalwyr i gydnabod eu rôl fel arbenigwyr / partneriaid a'u cyfraniad ehangach i gymdeithas.
6. Cysylltu ag o leiaf un gwasanaeth yn flynyddol y tu allan i lechyd a gofal cymdeithasol er mwyn sicrhau eu bod yn datblygu rôl yn cynorthwyo gofalwyr.
7. Erbyn Mawrth 2013, adolygu gwasanaethau i ofalwyr ifanc gan gynnwys cymorth i Deuluoedd er mwyn sicrhau bod:-
  - Darpariaeth cefnogaeth ar gael.
  - Cynlluniau gofal unigol yn mynd i'r afael ag achosion sylfaenol sydd yn arwain at bobl ifanc yn dod yn ofalwyr.

AMCAN 2

Gofalwyr a Chydnabod Eu Cyfraniadau

Nod Hirdymor: Erbyn 2016, bydd adnabyddiaeth, ymwybyddiaeth a dealltwriaeth well gan ddarparwyr gwasanaeth a'r Rhwydwaith Gofalwyr o'r rôl bwysig a chwaraeir gan Ofalwyr.

Rhai canfyddiadau allweddol o'r ymchwil ac ymgynghori â Gofalwyr

- Drwy'r Ddeddf Gofalwyr a Phlant Anabl 2000, mae yna ddyletswydd ar Awdurdodau Lleol i asesu anghenion Gofalwyr eu hunain pan fydd yna asesiad neu ailasesiad o'r person y maent yn gofalu yn ei gylch yn cael ei gynnal.
- Mae'r data sydd ar gael yn awgrymu fod yna nifer sylweddol o ofalwyr yn y fwrdeistref na sydd wedi eu cofrestru.
- Mae yna angen i wella mecanweithiau ar gyfer adnabod gofalwyr.
- Mae yna angen i wella gwybodaeth a chefnogaeth i blant a phobl ifanc sydd mewn addysg gynradd ac mewn addysg uwchradd.
- Er mwyn llywio darpariaeth gwasanaeth yn y dyfodol, mae angen sicrhau bod gofalwyr yn chwarae rhan lawn er mwyn sicrhau bod darpariaeth yn cael ei datblygu sydd yn diwallu eu hanghenion amrywiol.
- Mae gofalwr ifanc yn berson ifanc sydd o dan 18 mlwydd oed. Mae gofalwyr ifanc yn cael eu cydnabod fel gofalwyr o fod yn bum mlwydd oed ym Mwrdeistref Sirol Merthyr Tudful.
- Nid oes modd ymgymryd â chynllunio strategol priodol tra bod yna fwyafrif sylweddol o 'Ofalwyr cudd'.

Byddwn yn gweithredu'r canlynol er mwyn sicrhau bod adnoddau yn cael eu dynodi yn y ffordd fwyaf priodol er mwyn diwallu anghenion Gofalwyr (gan gynnwys Gofalwyr Ifanc) ym Merthyr Tudful:

1. Bydd Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful a Bwrdd Iechyd Lleol Cwm Taf yn sefydlu protocol partneriaeth a gweithdrefnau ar gyfer cofnodi a chofrestru gofalwyr wrth weithio gyda theuluoedd erbyn Mawrth 2013.
2. Adolygu'r broses o asesu gofalwyr a datblygu cynllun gweithredu erbyn Hydref 2012 a fydd yn annog mwy o bobl i fanteisio ar y gwasanaethau.
3. Targedu isafswm o bum mudiad dros oes y strategaeth sydd angen datblygu arferion gweithio hyblyg ar gyfer staff sydd â rôl gofalu.
4. Datblygu cofrestr o ofalwyr ifanc o fewn yr holl ysgolion erbyn Hydref 2013.
5. Parhau i hyrwyddo cyfraniad Gofalwyr drwy gynhyrchu cylchlythyron a Seremoni Wobrwyo Flynyddol Gweithredu Gwirfoddol Merthyr Tudful.
6. Diweddarau'r wybodaeth yn flynyddol am anghenion Gofalwyr a sicrhau bod yr holl wybodaeth yn cael ei rhannu ymhlith yr holl fudiadau perthnasol.
7. Codi proffil Gofalwyr Ifanc drwy drefniadau adnabod gwell fel bod Gofalwyr Ifanc yn adnabyddus i asiantaethau, gan gynnwys ysgolion, a hynny llawer iawn ynghynt.
8. Cynorthwyo staff iechyd i adnabod gofalwyr drwy godi ymwybyddiaeth a thrwy hyfforddiant blynyddol.

AMCAN 1

Gwybodaeth a Chyngor

Hirdymor: Sicrhau bod gofalwyr yn derbyn y wybodaeth sydd angen arnynt sydd yn eglur, yn gyfoes ac ar gael yn hawdd mewn amryw o fformatau a bod gofalwyr ym mhob rhan o gymdeithas yn medru cael mynediad at wasanaethau, gwybodaeth a chefnogaeth briodol.

Rhai canfyddiadau allweddol o'r ymchwil ac ymgynghori â Gofalwyr

- Angen i wella gwybodaeth a chyngor i Ofalwyr
- Gwybodaeth gyfredol / cyfeirlyfr o wasanaethau wedi dyddio
- Roedd gofalwyr o'r farn fod y broses taliadau uniongyrchol bresennol yn cymryd llawer iawn o amser ac yn anodd ei deall.
- Gwybodaeth am y pontio o Blant i Oedolaeth yn anghyson
- Mae'r Mesur Gofalwyr yn gosod dyletswyddau newydd ar y Byrddau lechyd Lleol ac Awdurdodau Lleol i lunio strategaethau gwybodaeth i Ofalwyr a strategaeth ar gyfer ymgysylltu gyda gofalwyr.
- Os yw gofalwyr yn cael gafael ar wybodaeth dda, mae hyn yn eu caniatáu i wneud dewisiadau gwell, a hynny felly yn lleihau'r methiannau sydd yn bosib eu hosgoi mewn trefniadau cymorth.

Mae'r amcanion canlynol wedi eu hanelu i sicrhau bod yr adnoddau yn cael eu dynodi yn y ffordd fwyaf priodol er mwyn diwallu anghenion amrywiol Gofalwyr (gan gynnwys Gofalwyr Ifanc) ym Merthyr Tudful:

1. Adolygu hygyrchedd gwybodaeth a gwasanaethau i Ofalwyr gan ystyried anghenion amrywiol y rhai hynny sydd ag anableddau dysgu neu nam corfforol
2. Adnabod un maes allweddol yn flynyddol lle y mae polisïau a strategaethau lechyd a Gofal Cymdeithasol angen eu gwella er mwyn ystyried anghenion Gofalwyr.
3. Cynyddu'r nifer o feddygfeydd gan Feddygon Teulu bob blwyddyn sydd yn meddu ar Eiriolwr dros Ofalwyr ac adnabod mudiadau allweddol a fyddai yn elwa o ddatblygu rôl eiriolwr dros ofalwyr.
4. Sicrhau bod gwybodaeth gyson a chynhwysfawr ar gael i Ofalwyr drwy'r holl ddarpariaethau sydd o dan gontract.
5. Datblygu protocol cyfun sydd yn cefnogi pontio didrafferth o blentyndod i oedolaeth erbyn Mawrth 14.
6. Datblygu deunydd hyrwyddo a hyrwyddo hawliau Gofalwyr i'r gymuned ehangach a monitro'r nifer o Ofalwyr sydd yn cofrestru am asesiadau Gofalwyr yn flynyddol.
7. Datblygu canllaw cymorth sydd yn adnabod mecanweithiau a fyddai yn caniatáu i Ofalwyr i ofalu am eu lles personol, cymdeithasol ac economaidd erbyn Ebrill 12.
8. Datblygu canllaw i ofalwyr sydd yn rhieni ar gyfer pontio pobl ifanc a chynllunio pontio erbyn Mawrth 2014.
9. Bwrdd lechyd Lleol Cwm Taf i sefydlu dull sydd wedi'i gydlynu ac yn gyson tuag at y wybodaeth a'r cyngor sydd yn cael eu darparu ar draws Merthyr Tudful a Rhondda Cynon Taf yn unol â'r Mesur Gofalwyr 2011 erbyn Hydref 2013.

AMCANION STRATEGOL AR GYFER GOFALWYR

Mae amcanion y strategaeth yn cael eu manylu isod.

AMCAN 1

I ddarparu gwybodaeth a chynngor perthnasol

Gwella cyfathrebu ac adnabod prosesau effeithiol er mwyn cael gafael ar wybodaeth.

AMCAN 2

Adnabod gofalwyr a chydabod eu cyfraniadau

Mae'r Rhwydwaith Gofalwyr yn anelu i adnabod gofalwyr a chydabod eu hanghenion a'u cyfraniadau.

AMCAN 3

Darparu cymorth i ofalwyr a sicrhau eu hiechyd a lles

Sicrhau bod y cymorth sydd ar gael wedi'i dargedu at ofalwyr er mwyn sicrhau eu bod yn iach mewn cyd-destun meddyliol a chorfforol drwy gydol eu rôl gofalu.

AMCAN 4

Annog mwy i fanteisio ar gyfleoedd addysg, hyfforddiant a chyflogaeth.

Bydd hyfforddiant priodol yn cael ei gynnig ar gyfer y sgiliau gofalu uniongyrchol sydd eu hangen gyda hyfforddiant ychwanegol yn cael ei gynnig er mwyn annog mwy i gymryd rhan mewn dysgu gydol oes, cynhwysiant a chyflogaeth.

AMCAN 5

Gwella trefniadau pontio a chynhwysiant cymdeithasol

Bydd trefniadau pontio yn cael eu gwneud yn eglur er mwyn sicrhau bod dealltwriaeth well ar gyfer trefniadau pontio rhwng defnyddwyr gwasanaeth, eu teuluoedd a gwasanaethau.

AMCAN 6

Gwella ymgysylltiad ac ymgynghoriad gyda gofalwyr.

Bydd y Rhwydwaith Gofalwyr yn datblygu cyfleoedd sydd yn hyrwyddo bod defnyddwyr a gofalwyr yn chwarae rhan ac ymgysylltu yn y broses o gomisiynu a gwerthuso darpariaeth gwasanaethau.

DATGANIAD GWELEDIGAETH

Y Weledigaeth ar gyfer Gofalwyr ym Merthyr Tudful yw:

'erbyn 2017, byddwn yn sicrhau bod gofalwyr yn cael eu cydnabod a'u gwerthfawrogi'n gyffredinol fel rhan sylfaenol o deuluoedd cryf a chymunedau sefydlog.

Lle bynnag bo'n bosibl, bydd cefnogaeth yn cael ei theilwra er mwyn diwallu anghenion unigol, yn caniatáu i ofalwyr i daro cydbwysedd rhwng eu cyfrifoldebau gofalu a bywyd ystyrlon y tu hwnt i ofalu'

Er mwyn gwireddu'r weledigaeth sydd wedi ei hamlinellu yn y strategaeth, bydd darpariaeth y gwasanaethau yn seiliedig ar ddull aml-asiantaeth a phartneriaeth.

Bydd angen trawstoriad o asiantaethau i ymrwymo i ddarparu'r strategaeth gan gynnwys y rhai hynny sydd y tu hwnt i gylch gorchwyl iechyd a gofal cymdeithasol megis mudiadau'r trydydd sector a chyflogaeth.

Mae rôl gan bob un i'w chwarae er mwyn caniatáu i ofalwyr a'r rhai sydd yn derbyn y gofal i fyw mor annibynnol ag sydd yn bosib, gan gynnal ansawdd da o ran bywyd.

Mae'r strategaeth hon yn ddogfen fyw sydd yn cael ei hadolygu'n rheolaidd a'r deilliannau adnabyddedig yn cael eu gwerthuso.

Bydd yn ystyried anghenion esblygol poblogaeth Merthyr Tudful a blaenoriaethau asiantaethau statudol a phartner.

Bydd gofalwyr yn cael eu hannog i chwarae mwy o ran wrth fonitro cynnydd a llywio darpariaeth gwasanaeth gan gynnwys y modd y caiff y Mesur Gofalwyr newydd ei ddatblygu a'i weithredu.

Cydnabyddir bod rhai o anghenion oedolion a phobl ifanc yr un fath a bydd rhai ohonynt yn wahanol. O'r herwydd, er mwyn sicrhau bod modd mynd i'r afael â'r ddau grŵp targed yn ddigonol, mae'r strategaeth hon yn adnabod yn eglur y ffocws oedran ar gyfer pob un amcan.

RHAGAIR

Croeso i Strategaeth Gofalwyr Merthyr Tudful 2012 – 2017

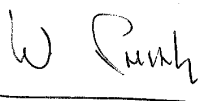
Mae gofalwyr yn chwarae rhan hanfodol a chanolog o ran darparu gofal, gan wneud cyfraniad enfawr wrth gefnogi pobl yn y gymuned. Mae gofalwyr o bob oedran yn treulio rhan sylweddol o'u hamser gwerthfawr ac egni eu hunain yn gofalu am bobl sydd yn agored i niwed.

Mae gofalwyr yn rhan bwysig o'r modd yr ydym yn datblygu gofal a chefnogaeth ym Merthyr Tudful ac rydym yn ffodus i gael Rhwydwaith Strategaeth Gofalwyr ffyniannus. Mae'r rhwydwaith yn darparu tystiolaeth ar gyfer cynllunio ac mae angen datblygu gwasanaethau a'r cymorth sydd eu hangen ar ofalwyr ymhellach. Mae'r rhwydwaith hefyd yn darparu llwyfan i ddatblygu partneriaeth rhwng gofalwyr, mudiadau gwirfoddol a statudol. Wrth weithredu'r strategaeth hon, gofynnir i bobl broffesiynol a mudiadau i ystyried y teulu fel elfen gyflawn wrth ddatblygu a darparu gwasanaethau i gefnogi gofalwyr.

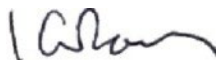
Yn fwy pwysig, roedd gofalwyr a mudiadau gofalwyr wrth wraidd datblygu'r strategaeth hon ac mae'r prif faterion ar gyfer gofalwyr ym Merthyr Tudful wedi eu hadnabod fel y gall y Rhwydwaith ganolbwyntio arnynt dros y bum mlynedd nesaf.

Fel partneriaid, rydym wrth ein bodd yn cymeradwyo Strategaeth Gofalwyr Merthyr Tudful sydd yn anelu i sicrhau bod gofalwyr yn medru cael gafael ar yr help a'r gefnogaeth sydd angen arnynt er mwyn parhau yn eu rôl gofalu tra'n mwynhau bywyd ystyrllon eu hunain ar yr un pryd.

Rydym wedi ymrwymo i sicrhau bod gofalwyr yn cael eu cefnogi yn y rôl hanfodol y maent yn ei chwarae wrth ofalu am eraill. Rydym yn cydnabod fod yna gryn waith i'w wneud eto ar ran gofalwyr a gobeithiwn y bydd y strategaeth hon yn sicrhau deilliannau gwell i bawb.

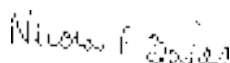
Cynghorydd Bill Smith
Aelod Portffolio
Gwasanaethau Cymunedol/Eiriolwr dros Ofalwr
Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful

Ian Davy
Prif Swyddog
Gweithredu Gwirfoddol Merthyr Tudful
Merthyr Tudful

Giovanni Isingrini
Cyfarwyddwr
Gwasanaethau Cymunedol/
Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful

Nicola Davies
Cyfarwyddwr Cynorthwyol
Partneriaethau
Bwrdd Iechyd Cwm Taf

Rhagair gan Asiantaethau Partner	2
Datganiad Gweledigaeth	3
Amcanion Strategol i Ofalwyr	4
Amcan 1 Gwybodaeth a Chyngor	5
Amcan 2 Adnabod Gofalwyr a Chydnabod eu Cyfraniadau	6
Amcan 3 Cefnogaeth ar gyfer Iechyd a Lles Gofalwyr	7
Amcan 4 Addysg, Hyfforddiant a Chyflogaeth	8
Amcan 5 Pontio a Chynhwysiant Cymdeithasol	9
Amcan 6 Ymgysylltu ac Ymgynghori	10
Mesur Cynnydd y Strategaeth	11
Camau Nesaf a Deilliannau	12
Deddfwriaeth	13
Mesur Gofalwyr	14

Strategaeth Gofalwyr

Merthyr Tudful

2012 - 2017

